

NIEUW COMMANDOPOSTCONCEPT

Luitenant-kolonel Duco Brongers, DMO/C2SC

Lkol Duco Brongers is werkzaam op het Command & Control Support Centre in Ede en houdt zich o.a. bezig met operationele architecturen voor Network Enabled Capabilities en commandopostconcepten en is lid van de werkgroep CP-concept. In dit artikel gaat hij nader in op het Commandopostconcept voor brigades / taskforces.

INLEIDING

Begin 2007 verzocht de toenmalig C-43 Mechbrig, bgen de Kruif, om kennisondersteuning voor het evalueren van het commandopost(CP)-concept van zijn brigade. Hij onderkende onder meer dat de CP niet meer flexibel genoeg was om *lean and mean* op te kunnen treden. Maar er bleken er meer te zijn. Zo bleek het Commando Landstrijdkrachten (CLAS) niet meer over een dergelijk concept te beschikken. Weliswaar hebben de brigades van het CLAS ieder hun eigen *Standard Operating Instructions* (SOI), maar die zijn niet van een centraal concept afgeleid en beginnen dus steeds meer van elkaar te verschillen of zijn verouderd. Daarmee is er dus ook geen gemeenschappelijk concept op basis waarvan materieelbehoeftes voor de brigade-CP kunnen worden gevalideerd, *lessons learned* t.a.v. de inzet op kunnen worden teruggekoppeld en een centraal document waaraan de brigades hun SOI regelmatig kunnen spiegelen. Een meer inhoudelijke reden is dat de complexiteit van het optreden sterk is toegenomen. Er zijn de laatste jaren belangrijke ontwikkelingen geweest op het gebied van *Network Enabled Capabilities* (NEC) die de effectiviteit van de commandovoering sterk zouden kunnen verbeteren. Daarnaast worden de brigade of taskforce steeds meer in een zelfstandige rol ingezet, waarbij meerdere facetten aan bod komen dan de traditionele setting van de brigadestaf, zoals bijvoorbeeld het politieke speelveld, de houding en beïnvloeding van de bevolking, samenwerking met internationale organisaties enz.

Om het door C-43 Mechbrig gevraagde concept, daarbij door CLAS gesteund, verder te ontwikkelen, is een werkgroep samengesteld uit diverse organisaties met relevante kennis. Zoals op doctrinegebied (OTCOpn), operationeel gebied (alle brigades, inclusief het OOCL, maar ook NLMarFor), technisch gebied (C2SC) en de relevante Kenniscentra (in dit geval onder andere Kenniscentrum C2 Ondersteuning Landoptreden), maar ook een vertegenwoordiging voor wetenschappelijk onderzoek (TNO Defensie & Veiligheid). In de

comber 2008 heeft Chef-staf (CoS) CLAS deze opdracht overgenomen en geformaliseerd met een instellingsbeschikking waarin ook de andere operationele commando's is verzocht deel te nemen aan dit project. Daarnaast wordt samenwerking gezocht met IGNC en de Noorse Defensie om de CP-concepten op elkaar af te stemmen.

Het CP-concept is van toepassing op het grondgebonden optreden en daarmee op alle elementen die grondoptreden beïnvloeden. Dat wil zeggen dat het CP-concept ook rekening houdt met het CLSK, CZSK en meer specifiek het Korps Mariniers en de KMar.

De hoofdpdracht voor de werkgroep luidde: ontwikkel een CP-concept op brigade/*taskforce*-niveau voor grondgebonden optreden, dat toepasbaar is voor alle missies in een *joint, combined, comprehensive* en interdepartementale omgeving. Dit CP-concept zal als leidraad dienen voor toekomstige effectieve invulling van operationele staven en op korte termijn onderbouwing en richtlijnen opleveren voor gerelateerde materieelprojecten. De tweede opdracht voor de werkgroep is het herijken van het CP-concept op lagere niveaus onder andere op basis van de nieuwe inzichten op brigadeniveau.

RELATIES MET ANDERE PROJECTEN

Het CP-concept biedt een kennisplatform aan voor diverse andere projecten en (wetenschappelijke) studies binnen Defensie. Zo ligt er een relatie met de volgende studies/projecten:

- modulair CP-concept (SENECA);
- C4I-programma TNO (CDS);
- *joint* Leidraad Commandovoering (CDS/DOBBP);
- LD Commandovoering en HB CP concept (CLAS);
- Studie TITAN Next generation (CDS/DOBBP).

Het gaat hier voor de duidelijkheid om een flexibel of adaptief CP-concept geschikt voor alle activiteiten (*enabling, offensive, defensive* en *stability*), maar ook voor operaties op nationaal grondgebied in het kader van Intensivering Civiel Militaire Samenwerking (ICMS) en Openbare Orde en Veiligheid.

AANPAK

Voor het ontwikkelen van een nieuw CP-concept op brigadeniveau is gebruik gemaakt van een methode die door TNO veelvuldig is gebruikt bij het ontwerpen van civiele centrales, meldkamers en controle-ruimtes. Voorbeelden zijn de LPD-2 (Landing Platform Dock-2, Hr. Ms. Johan de Witt), centrales van Rijkswaterstaat, controle-ruimtes van sluizen en meldkamers van ambulance-politie-brandweer. Deze methode maakte het *from scratch* aanpakken van het probleem mogelijk. Er werd begonnen met een blanco pagina, waarna vervolgens vijf afzonderlijke stappen werden genomen in het ontwikkelingsproces. De stappen zagen er als volgt uit:

1. Bekijk de CP eerst als geheel, m.a.w. bepaal de missie en de doelen van de gehele CP, de globale processen binnen een CP en de producten en diensten die een CP oplevert. Dit moet leiden tot een CP-structuur.
2. Ga vervolgens dieper in op de gekozen structuur en bepaal de taakstelling, functionaliteiten en specifieke processen en de communicatie- en informatiestromen van de gekozen elementen binnen de CP-structuur die de gewenste producten en diensten van een CP moeten opleveren.
3. Ga in op de activiteiten van de individuele staffunctionarissen doe uitspraken over de kennis en vaardigheden waarover een staffunctionaris moet beschikken (kwaliteit), maar tevens de haalbaarheid van de

taakuitvoering, en de mogelijke werkbelasting (kwantiteit).

4. Geef richtlijnen over de fysieke inrichting van een CP, oftewel de *lay-out* van een CP, de inrichting van de werkplekken, de beschikbare en benodigde hulpmiddelen en het benodigde materieel.
5. Geef tot slot aan welke C2-ondersteunende systemen er binnen de CP nodig zijn om de in kaart gebrachte (deel)processen optimaal te ondersteunen. Gedacht kan worden aan TITAAN, ISIS, BMS en (*decision*) *support tools*.

De eerste van deze vijf stappen werd afgerond begin 2008. De structuur was ontwikkeld. Om verder te kunnen gaan, diende deze oplossing gepresenteerd te worden aan de opdrachtgever. Hij moest immers met de ingeslagen weg akkoord gaan, voordat de volgende stappen werden gezet. Bgen de Kruijff ging in maart 2008 akkoord.

CP-STRUCTUUR

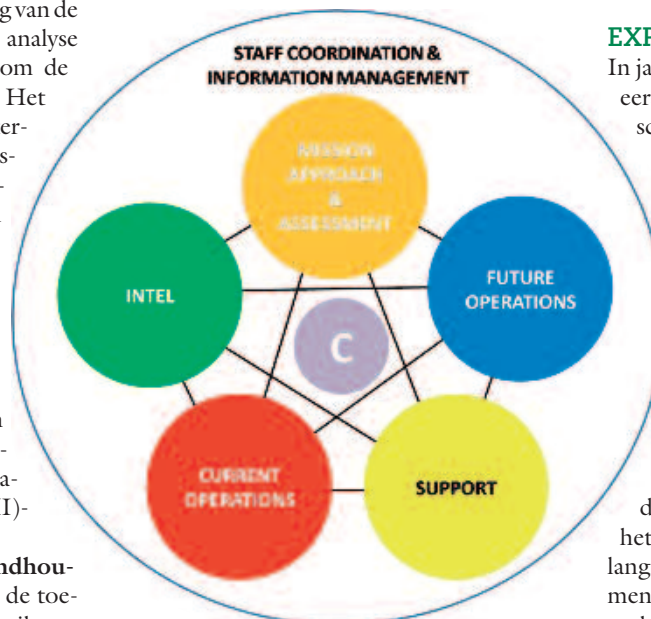
Samenvattend kwam de werkgroep tot zes onderkende hoofdprocessen:

1. **Omgevingsinformatie:** met als resultaat informatie/inlichtingen over alle omgevingsfactoren. Hierbij moet gedacht worden aan weer, terrein, dreiging, maar ook andere invloeden, zoals bevolking, het lokale bestuur, veiligheidsdiensten, socio-economische verschijnselen, cultuur enz.
2. **Lange termijn aanpak:** met als resultaat een vertaling van het 'campagneplan' naar een visie over de missie gedefinieerd in termen van noodzakelijke effecten (veranderingen in de omgeving). Deze visie gaat vergezeld van een meetplan voor de te bereiken effecten. Dit meetplan vormt op zijn beurt weer de basis voor de operationele analyse, de integrale evaluatie inclusief assessment, waarbij de voortgang van de missie in relatie tot de visie wordt vastgesteld. Naar aanleiding van de uitkomsten van de operationele analyse kan de commandant besluiten om de lange termijn aanpak bij te stellen. Het mag duidelijk zijn dat de lange termijn aanpak belangrijke uitgangspunten en randvoorwaarden genereert voor het plannende en uitvoerende proces.
3. **Omzetting visie in plannen:** met als resultaat operatieplannen. In het operatieplan zijn alle taken verwoord voor zowel de subeenheden als voor de staf van de CP zelf. Het plan kan taken omvatten over alle politieke, militaire, economische, sociale, infrastructuur- en informatie (PMESII)-factoren.
4. **Benodigde middelen en instandhouding:** met als resultaat inzicht in de toestand van de eigen eenheden, dat wil zeggen de capaciteiten, de inzetbaarheid en

het voortzettingsvermogen (op gebied van personeel, materieel en financiën). Tevens worden diensten verleend ter optimalisering van de inzetbaarheid van de eigen eenheden.

5. **Uitvoeren plan:** met als resultaat continue bewaking van de uitvoering van operatieplannen en bijsturing op mogelijke kansen en knelpunten die zich voordoen. Anticipatie die bestaat uit snelle aanvullende beslissingen en/of frago's op gebied van alle factoren. Daarnaast worden gegevens gegenereerd voor het meten en terugkoppelen voor de lange termijn aanpak en praktische ervaringen op het gebied van tijd/ruimte/middelen/resultaten/effecten opgedaan waarmee in de vervolplanning rekening kan worden gehouden.
6. **Stroomlijnen informatie:** met als resultaat een informatieplan voor het stroomlijnen van, zowel de informatiestromen binnen de CP als naar entiteiten buiten de CP (*right time, right information, right format, right person*). Tijdens de uitvoering van de operatie zal de werking van dit informatieplan bewaakt moeten worden en zo nodig bijgesteld. Naast dit informatieplan voorziet dit proces in overige stafcoördinatie, zoals het prioriteren van schaarse kennisgebieden/functionaliteiten aan gelijktijdig lopende processen binnen de CP.

De gekozen CP-structuur stelt een zogenaamde cel verantwoordelijk voor ieder hoofdproces. In de hier bovengenoemde respectieve processen leidt dit tot de volgende cellen: *intelligence cell* (I-cel), *mission approach assesment cell* (MAA-cel), *future operations cell* (FO-cel), *support cell* (Spt-cel), *current operations cell* (CO-cel) en de *staff coordination and information management cell* (SCIM-cel).

De zes cellenstructuur van de nieuwe CP.

Op basis van dit model is de werkgroep verder gegaan om de cellen verder te beschrijven tot aan het niveau van activiteiten van de staffunctionaris. Met de afronding hiervan was daarmee de statische organisatie neergezet. De commandopost moet echter niet alleen in een gebouw kunnen functioneren met goede verbindingen (statische gebruiksomstandigheden), zoals bij een operatie op nationaal grondgebied. Het moet zijn taken vooral kunnen uitvoeren vanuit een compound met heel wat minder beschikbare bandbreedte (ontplooid gebruiksomstandigheden) dan in de 'luxueuze' situatie in Nederland. Daarnaast zal het ook mobiel moeten kunnen optreden, dat wil zeggen als met voertuigen wordt verplaatst en de CP zijn *situational awareness* moet verkregen op basis van smalbandige radioverbindingen (mobiele gebruiksomstandigheden). Het rapport heeft daartoe beginselen opgesteld die van toepassing zijn op alle drie gebruiksomstandigheden, zoals hierboven genoemd.

Tot slot was er als laatste stap het in kaart brengen van de ondersteuning van alle processen binnen de CP met C2-middelen. Eigenlijk werd daarmee niets anders gevraagd dan een operationele architectuur. Wat wil de gebruiker nu eigenlijk? Aan de hand van zeven services is aangegeven waarover de gebruiker wil beschikken om de noodzakelijke informatiestromen intern en extern de staf zo optimaal mogelijk te ondersteunen. De zeven services zijn: voice (bijvoorbeeld radio en telefoon), data (bijvoorbeeld Word, powerpoint), C2-data generiek (bijvoorbeeld ISIS, BMS), C2-data specifiek (bijvoorbeeld AFSIS, SPEER), e-mail (bijvoorbeeld TMS), chat en *video teleconferencing* (VTC). Deze wens kan daarmee tevens input zijn voor nieuwe behoeftstellingen.

EXPERIMENTEN

In januari 2009 was het theoretisch kader in eerste opzet gereed. De werkgroep beschikte daarmee over een weloordacht CP-concept, maar het bleef een theoretische benadering. Om dit concept verder te operationaliseren, heeft C-43 Mechbrig zijn staf voor een aantal malen in 2009 ter beschikking gesteld om experimenten uit te voeren met het voorgestelde concept in combinatie met staftrainingen. Begin februari heeft dit geleid tot een eerste introductie bij de staf. In de laatste week van februari is in de vorm van een workshop dieper ingegaan op de theoretische kaders zoals verwoord in het conceptrapport. Dit heeft geleid tot belangrijke verbeteringen. Deze zijn opgenomen in het rapport. In mei 2009 zal de staf op basis van een scenario besluitvorming en bevelvoering beoefenen in de organisatie,

zoals beschreven in het concept. Hierbij zal door diverse observers, op basis van onderzoeksvragen, bezien worden waar nog aanpassingen aan het concept noodzakelijk zijn. Het vervolgplan is het beproeven van de verdere integratie van CP-concept en processen, maar dan te velde. Parallel aan deze experimenten wordt het concept van twee cellen bij TFU-6 reeds toegepast. Ook daarvan worden belangrijke *lessons noted/identified* verwacht. Tot slot probeert de werkgroep met deze vorm van communiceren u als mogelijk ervaringsdeskundige te bereiken en om uw input te vragen.

COMMUNICATIEPLAN

De werkgroep is in een vroegtijdig stadium begonnen met een communicatieplan. Er zijn door de gehele Defensieorganisatie reeds vele presentaties gehouden om het gedachtegoed weg te zetten. Zo werden bijvoorbeeld briefings gehouden op het operationeel seminar, alle CLAS-brigades, op de LPD-2 aan de mariniers, op het Defensie Helikopter Commando (DHC) en het Commando Lucht doelartillerie (COLUA)

in de Peel. Daarnaast zijn vele experts op hun specifieke functiegebied betrokken bij het samenstellen van het initiële concept-rapport en tot slot wordt gebruik gemaakt van het medium vakbladen en defensiebladen om het gedachtegoed verder te verspreiden.

Ik ben me ervan bewust dat ik in dit korte artikel slechts de hoofdzaken kan aantippen. Voor de lezers die door dit artikel zijn geprikkeld, verwijs ik naar de website van de intranetsite van OTCOpn. Hierop staat de laatste versie van het rapport, evenals een presentatie hierover en andere relevante informatie. Tevens is er een e-mailadres beschikbaar waarop u uw reactie aan de werkgroep kan e-mailen. Oogmerk van de werkgroep is het CP-concept zo breed mogelijk te verspreiden om zoveel mogelijk kennis te genereren om een zo hoogwaardig mogelijk product neer te zetten. Wat een wapen is voor de infanterist, is informatie voor een staf en dat geldt ook voor de totstandkoming daarvan.

CONCLUSIE

Er is en wordt hard gewerkt aan de ontwikkeling van een nieuw CP-concept voor het brigade/ taskforce-niveau. Aan de hand van dit flexibele concept is het mogelijk om voor alle mogelijke missies een *dedicated* staf samen te stellen waarin, indien gewenst *joint, combined, comprehensive* en interdepartementale elementen diep zijn geïntegreerd en waarin de genetwerkte informatiestromen optimaal worden ondersteund. Het CP-concept is modulair opgebouwd, waardoor opschalen relatief eenvoudig mogelijk is en is zowel toepasbaar in de statische, ontplooi- de als mobiele gebruiksomstandigheid.

BRONNEN:

- Defensie Intranetsite van OTCOpn
- Instellingsbeschikking TOEKOMSTIG CP-CONCEPT van CLAS d.d. 14 januari 2009

GEKNIPT VOOR U .....

UIT: VNG MAGAZINE JULI 2009

GENEESKUNDIGE HULPVERLENING BIJ RAMPEN MOET BETER

De geneeskundige hulpverlening bij een grote ramp is nog niet op orde. Dat blijkt uit een zelfstandig onderzoek van de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (OOV) die voor het eerst de 25 regionale GHOR-organisaties integraal heeft doorgelicht.

De inspectie constateert dat in geen enkele veiligheidsregio bij een grote ramp voldoende geneeskundige hulpverlening voorhanden is. Niet één regio kan op geneeskundig gebied een grote ramp zelfstandig aan. Sommige hebben zelfs geen afspraken met buurregio's over het verlenen van bijstand. En vrijwel geen enkele regio heeft een systeem om een actueel overzicht bij te houden van alle slachtoffers.

Tussen de regio's bestaan grote verschillen in de tijd die nodig is om een groot aantal ernstig gewonde slachtoffers te stabiliseren en naar ziekenhuizen te vervoeren. Slechts zes regio's kunnen op basis van hun eigen

ambulancecapaciteit 's nachts in het eerste 'gouden uur' 25 zwaargewonden aan. Andere regio's hebben daar vele uren voor nodig, waarmee de kans op overleven sterk afneemt.

KWALITEITSEISEN

Minister Guusje ter Horst van BZK en haar collega Ab Klink van VWS willen nu samen met de veiligheidsregio's en de 'witte kolom' een landelijk pakket kwaliteitseisen voor de GHOR-organisatie vaststellen. Verder wordt vastgelegd tot welke operationele prestaties men tijdens een grote ramp in staat moet zijn.

Minister ter Horst verwacht dat de lokale overheden hun verantwoordelijkheid voor de GHOR nog beter gestalte geven. De GHOR is in eerste aanleg een gemeentelijke verantwoordelijkheid en valt onder lokaal bestuurlijk gezag. De GHOR-taken staan in elke veiligheidsregio onder leiding van een speciaal daarvoor aangestelde regionale ge-

neeskundige functionaris (RGF). Die is in geval van een calamiteit operationeel geneeskundig leider, onder het gezag van de coördinerend burgemeester.

GHOR WORDT GHOR

Jarenlang stond de term GHOR voor Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen. Minister Guusje ter Horst van BZK geeft daar nu een nieuwe invulling aan: 'Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio, belast met de coördinatie, aansturing en regie van de geneeskundige hulpverlening en met de advisering van andere overheden en organisaties op dat gebied'. De afkorting van het in de hulpverlening vertrouwde begrip GHOR blijft dus overeind, de letters corresponderen met de nieuwe begripsomschrijving.

